Kolektywne stany kwadrupolowe w teorii średniego pola

L. Próchniak

Instytut Fizyki UMCS, Lublin

▲ロト ▲母 ト ▲目 ト ▲目 ト → 目 → のへで

Wstęp

Teoria

Zastosowania Izotopy Mo Aktynowce Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

◆□▶ ◆□▶ ◆ □▶ ★ □▶ = □ ● ○ ○ ○

- Wstęp

Wstęp

- Punkt wyjścia: teoria średniego pola z oddziaływaniami Skyrme'a (czasem RMF)
- Deformacje kwadrupolowe
- Stany kolektywne (o parzystości dodatniej), hamiltonian Bohra, ATDHFB
- Model rdzeń-cząstka-dziura dla jąder nieparzysto-nieparzystych

▲ロト ▲周ト ▲ヨト ▲ヨト ヨー の々で

▶ Zastosowania: jądra z $A \ge 70$, raczej nie magiczne

Zmienne kwadrupolowe

- 1. Tensor kwadrupolowy rozkładu masy $Q_{2\mu} = \langle \Psi | \sum_i r_i^2 Y_{2\mu}(i) \Psi \rangle$
- 2. Rozwinięcie powierzchni jądra w Y_{lm} , $r(\alpha) = r_0(1 + \sum_{\mu} \alpha^*_{\mu} Y_{2\mu})$
- 3. Elipsoida (np. powierzchni jądra lub potencjału jednocząstkowego)

Układ osi głównych (wewnętrzny)

$$\{\alpha_{\mu}\} \xrightarrow{R(\Omega)} \{\tilde{\alpha}_{0}, \tilde{\alpha}_{1} = \tilde{\alpha}_{-1} = 0, \tilde{\alpha}_{2} = \tilde{\alpha}_{-2}\}$$

Zmienne β, γ opisujące deformację

$$\beta \cos \gamma = \tilde{\alpha}_0$$

$$\beta \sin \gamma / \sqrt{2} = \tilde{\alpha}_2 = \tilde{\alpha}_{-2}$$

Zmienne kwadrupolowe w teorii średniego pola

Zmienne β , γ

$$\begin{split} \beta \cos \gamma &= cq_0 = c \langle \Psi | Q_0 | \Psi \rangle = \langle \Psi | \sum_{i=1}^A (3z_i^2 - r_i^2) | \Psi \rangle \\ \beta \sin \gamma &= cq_2 = c \langle \Psi | Q_2 | \Psi \rangle = \langle \Psi | \sum_{i=1}^A \sqrt{3} (x_i^2 - y_i^2) | \Psi \rangle \\ c &= \sqrt{\pi/5} / A \overline{r^2} \qquad \overline{r^2} = 3/5 r_0^2 A^{2/3}, \quad r_0 = 1.2 \text{ fm} \end{split}$$

▲□▶▲□▶▲□▶▲□▶ □ のQ@

Obliczenia typu HFB z więzami $\longrightarrow \Psi(\beta, \gamma)$

$$\begin{split} &\delta \langle \Psi | H_{\rm micr} - \lambda_0 Q_0 - \lambda_2 Q_2 | \Psi \rangle = 0 \\ &\langle \Psi | Q_0 | \Psi \rangle = q_0, \quad \langle \Psi | Q_2 | \Psi \rangle = q_2 \end{split}$$

Szczegóły obliczeń

- Dobrze znane wersje oddziaływań Skyrme SIII i SLy4, SkM*
- ► Oddziaływanie pairing: seniority (stałe *G*), $G \sum_{v} a_{v}^{+} a_{v}^{+} a_{v} a_{\bar{v}}$ oddziaływanie δ : $V_{0}\delta(\mathbf{r} - \mathbf{r}')$, lub $V_{0}(\rho(\mathbf{r}))\delta(\mathbf{r} - \mathbf{r}')$, e.g. $V_{0}(\rho) = 1 - \rho(\mathbf{r})/\rho_{0}$

▲ロト ▲周ト ▲ヨト ▲ヨト ヨー の々で

- Natężenie oddziaływania pairing z różnic mas
- Po ustaleniu średniego pola tylko Z i N

- Teoria

Adiabatic Time Dependent HFB

ATDHFB plus kilka przybliżeń

Hamiltonian kolektywny (q)

Energia kinetyczna, tensor masowy B

$$T(\boldsymbol{q}) = -\frac{\hbar^2}{2} \frac{1}{\sqrt{\det B}} \sum_{k,j} \frac{\partial}{\partial q_k} \sqrt{\det B} (B^{-1})_{kj} \frac{\partial}{\partial q_j}$$

Energia potencjalna

$$V(\boldsymbol{q}) = \langle \Psi(\boldsymbol{q}) | H_{\text{micr}} | \Psi(\boldsymbol{q}) \rangle$$

◆□▶ ◆□▶ ◆三▶ ◆三▶ 三三 のへぐ

ATHFB w układzie wewnętrznym

Wibracyjne parametry masowe

$$B_{q_iq_j} = \hbar^2 (S_{(1)}^{-1} S_{(3)} S_{(1)}^{-1})_{ij}, \quad i, j = 0, 2$$

$$(S_{(n)})_{ij} = \sum_{\mu,\nu} \frac{\langle \mu | Q_i | \bar{\nu} \rangle \langle \bar{\nu} | Q_j | \mu \rangle}{(E_{\mu} + E_{\nu})^n} (u_{\mu} v_{\nu} + u_{\nu} v_{\mu})^2$$

Momenty bezwładności

$$J_k = \hbar^2 \sum_{\mu,\nu} \frac{|\langle \nu|j_k|\bar{\mu}\rangle|^2 (u_\mu v_\nu - u_\nu v_\mu)^2}{(E_\mu + E_\nu)} \label{eq:Jk}$$

Czynnik 1.3

▲□▶ ▲圖▶ ▲≣▶ ▲≣▶ = ● ● ●

Hamiltonian kwantowy w układzie wewnętrznym

Ogólny hamiltonian Bohra

$$H_{\text{Bohr}} = T_{\text{vib}} + T_{\text{rot}} + V$$

$$T_{\text{vib}} = -\frac{1}{2\sqrt{wr}} \left\{ \frac{1}{\beta^4} \left[\partial_\beta \left(\beta^4 \sqrt{\frac{r}{w}} B_{\gamma\gamma} \right) \partial_\beta - \partial_\beta \left(\beta^3 \sqrt{\frac{r}{w}} B_{\beta\gamma} \right) \partial_\gamma \right] + \frac{1}{\beta \sin 3\gamma} \left[-\partial_\gamma \left(\sqrt{\frac{r}{w}} \sin 3\gamma B_{\beta\gamma} \right) \partial_\beta + \frac{1}{\beta} \partial_\gamma \left(\sqrt{\frac{r}{w}} \sin 3\gamma B_{\beta\beta} \right) \partial_\gamma \right] \right]$$

$$T_{\text{rot}} = \frac{1}{2} \sum_{k=1}^3 I_k^2(\Omega) / J_k; \quad J_k = 4B_k(\beta, \gamma)\beta^2 \sin^2(\gamma - 2\pi k/3)$$

$$w = B_{\beta\beta} B_{\gamma\gamma} - B_{\beta\gamma}^2; \quad r = B_x B_y B_z$$

◆□▶ ◆□▶ ◆ □▶ ★ □▶ = □ ● ○ ○ ○

Energie, B(E2), momenty kwadrupolowe

Hamiltonian kwantowy cd.

Funkcje falowe

$$\Psi_{IM\xi}^{(\text{coll})}(\beta,\gamma,\Omega) = \sum_{K=0(2),\text{even}}^{I \text{ or } I-1} F_{IK\xi}(\beta,\gamma) \phi_{MK}^{I}(\Omega)$$

Rozkłady prawdopodobieństwa

$$p_{I\xi}(\beta,\gamma) = \sum_{K} |F_{IK\xi}(\beta,\gamma)|^2 \sqrt{wr} \beta^4 |\sin 3\gamma|$$

-Zastosowania

L Izotopy Mo

Izotopy 84-110 Mo (p-p)

Izotopy ^{84–110}Mo (prawie wszystkie spośród znanych), nieco dokładniej:

▲□▶▲□▶▲□▶▲□▶ □ のQ@

- 96-100 Mo, M. Zielińska, K. Wrzosek-Lipska
- ▶ 110Mo

LIZOTOPY MO

Energia potencjalna (wybrane izotopy)

Wersja SIII

Wersja SLy4

<ロ> (日) (日) (日) (日) (日)

э

-Zastosowania

LIZOTOPY MO

Energia potencjalna cd.

◆□ > ◆□ > ◆臣 > ◆臣 > 善臣 - 釣��

LIZOTOPY MO

Izotop ¹⁰⁰Mo. Parametry masowe

Wersja Skyrme SIII

◆□▶ ◆□▶ ◆三▶ ◆三▶ - 三 - のへで

-Zastosowania

LIZOTOPY MO

Wyniki. Poziomy energetyczne

SIII

SLy4

▲□▶ ▲圖▶ ▲臣▶ ▲臣▶ ―臣 … のへで

-Zastosowania

LIZOTOPY MO

Wyniki. Przejścia E2 $2_1 \rightarrow 0_{g.s.}$

SIII

-Zastosowania

LIZOTOPY MO

Niezmienniki E2. Izotopy 96-100 Mo

$$[E2 \times E2]^{0} \sim Q^{2}$$
$$[[E2 \times E2]^{2} \times E2]^{0} \sim Q^{3} \cos 3\delta$$
$$\langle i ||Q^{2}||i\rangle \sim \sum_{t} \langle i ||E2||t\rangle \langle t ||E2||i\rangle$$

Poziomy 0_{g.s} i 0₂⁺

◆□▶ ◆□▶ ◆三▶ ◆三▶ ●□ ● ●

L Izotopy Mo

Daleko od β stabilności. ¹¹⁰Mo (i ¹¹⁴Ru)

Czas życia 0.27 s

H. Watanabe et al, Phys.Lett. B 704 (2011) 270

(A) SIII, (B) Sly4, (C) QRPA Q+P (Hinohara et al.)

Zastosowania

LIzotopy Mo

¹¹⁰Mo, cd.

ロト (四) (王) (王) (王) (日)

-Zastosowania

L Izotopy Mo

- Niezła zgodność z doświadczeniem
- Interesujące problemy: zamknięta powłoka N = 50, nisko leżące stany 0⁺ w ⁹⁶⁻¹⁰⁰Mo

▲ロト ▲周ト ▲ヨト ▲ヨト ヨー の々で

Jakie średnie pole wybrać?

L_ Aktynowce

Aktynowce ²³⁸U, ^{240,242}Pu, ^{246,248}Cm, ^{250,252}Cf

Jądra superciężkie, spontaniczne rozszczepienie.

A.Staszczak, A.Baran, J.Dobaczewski, W.Nazarewicz, Phys.Rev. C 80, 014309 (2009)

- Aktynowce

Aktynowce 238 U, 240,242 Pu, 246,248 Cm, 250,252 Cf Poziomy $2_1, 0_2, 2_2$

Poprawka wibracyjna dla 2_1^+ : 10–15 keV $2(2 + 1)/2J(\min)$

- Aktynowce

Aktynowce 238 U, 240,242 Pu, 246,248 Cm, 250,252 Cf Przejścia E2

▲ロト ▲御 ト ▲ 臣 ト ▲ 臣 - の Q @

Zastosowania

- Aktynowce

Energia potencjalna ²⁴⁰Pu

Zastosowania

- Aktynowce

Energia potencjalna ²⁴⁰Pu

L_Aktynowce

Stany w drugim minimum, ²⁴⁰Pu

	J	#	$\langle \beta \rangle$	$\langle \gamma \rangle$	Е	E_{SD}	Exp
ND	0	1	0.299	8.09			
	2	1	0.299	8.07	0.046		0.043
	0	2	0.315	10.54	1.420		0.861
	2	3	0.315	10.50	1.470		0.900
	2	2	0.314	13.07	1.347		1.137
SD	0	8	0.829	2.94	4.321		2.55
	2	13	0.829	2.94	4.342	0.021	0.020
	0	12	0.836	3.52	5.472	1.151	0.770
	2	20	0.835	3.53	5.494	1.173	0.785

- Aktynowce

Jądra SDO (superoblate), $Z \sim 118$, $N \sim 164$

P. Jachimowicz, M. Kowal and J. Skalski Phys. Rev. C 83, 054302 (2011)

-Zastosowania

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Model Core-Particle-Hole Coupling

$$\begin{aligned} |\text{odd} - \text{odd}, i\rangle &= \sum_{j,k,m} U^{i}_{jkm} |\text{core}, j\rangle |\text{p}, k\rangle |\text{n}, m\rangle \\ H_{\text{o-o}} &= H_{\text{core}} - \chi Q q_{\text{p}} - \chi Q q_{\text{n}} - \chi' q_{\text{p}} q_{\text{n}} + h_{\text{p}} + h_{\text{n}} \\ Q, q_{\text{p,n}} & \text{operatory kwadrupolowe} \end{aligned}$$

Rdzenie:

Hamiltonian Bohra (β, γ, Ω) ;

sztywny rotor (Davydov-Filipov); (Ω); [$\tilde{\beta}, \tilde{\gamma}$ — fixed]

Sektor jednocząstkowy:

 $ph_{11/2} \otimes nh_{11/2}^{-1}, \quad A \sim 130$

Ch. Droste, S.G. Rohoziński, K. Starosta

Zastosowania

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Przykłady S symetrycznych hamiltonianów

Wilets-Jean, studnia potencjału, bariera (w zmiennej γ). SKE (jeden stały parametr masowy)

Zastosowania

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Wyniki dla hamiltonianów S symetrycznych

900

Zastosowania

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Rdzenie obliczone mikroskopowo

$${}^{128}\text{Xe} + p \otimes n^{-1} \longrightarrow {}^{128}\text{Cs}$$
$${}^{128}\text{Ba} + p \otimes n^{-1} \longrightarrow {}^{128}\text{La}$$

Pole średnie: Skyrme SIII i SLy4, RMF NL3

◆□▶ ◆□▶ ◆三▶ ◆三▶ 三三 のへぐ

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Rdzenie obliczone mikroskopowo, energia potencjalna

¹²⁸Ba

ß

<ロ> <問> <問> < 回> < 回>

V[MeV]

30

25

20

15

10

5

0

€ 990

-Zastosowania

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Jądro odd-odd z rdzeniem ¹²⁸Ba

▲□▶▲□▶▲□▶▲□▶ □ のへで

Zastosowania

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Jądro odd-odd z rdzeniem ¹²⁸Ba, cd.

 $\Delta I = 1$ M1 and E2 transitions

Zastosowania

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Jądro odd-odd z rdzeniem ¹²⁸Xe

▲□▶ ▲圖▶ ▲臣▶ ▲臣▶ ―臣 … のへで

Zastosowania

Jądra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Jądro odd-odd z rdzeniem ¹²⁸Xe, cd.

▲ロト ▲園ト ▲ヨト ▲ヨト ニヨーのへで

-Zastosowania

Ladra nieparzysto-nieparzyste. Model CPHC

Kilka uwag

- Dublety pasm nie wymagają istnienia sztywnej deformacji
- Symetria S pożytyczna w obliczeniach modelowych (tylko?)
- Dublety typu chiralnego można otrzymać dla rdzeni "mikroskopowych"

▲ロト ▲周ト ▲ヨト ▲ヨト ヨー の々で